

UZGOJNI PROGRAMI I SELEKCIJA IZAZOV SUVREMENOG KONJOGOJSTVA

prof.dr.sc. Ante Ivanković, izv.prof.dr.sc. Jelena Ramljak

UZGOJNI PROGRAM (UP)

- skup definiranih i slijednih odrednica kojima se pasmina konja kontinuirano uporabno i genetsko prilagođava
- neformalni uzgojni programi – provode se od udomaćivanja konja
- formalni uzgojni programi – UP temeljni na jasno oblikovanim načelima, standardima i Matičnim knjigama
- UP su usredotočeni na
  - PASMINU
  - UZGOJNI (*UPORABNI*) TIP

PASMINA

- zaseban genetski entitet nastao na određenom prostoru i u određenom vremenu, koji se od drugih genetskih entiteta razlikuje na fenotipskoj i genetskoj razini te posebnosti suvereno prenose na potomstvo
- jasni uzgojni standardi i uzgojna načela → definirani jasni UP
  - temeljeni na jasnim načelima, standardima, metodama
  - Matičnim knjigama
- štiti se čistoća pasmine (*što katkada usporava postizanje željenog cilja*)

PASMINA

- suvremeniji pristup definiciji pasmine je „mekši”
- prihvatljiva su osmišljena kombinacijska križanja u cilju kreiranja novih kompetitivnijih „pasmina”
- ovakva strategija treba „čiste” pasmine
- jasno definirani uzgojni programi
  - ciljevi, standardi, metode i Matične knjige

UZGOJNI PROGRAM

- **uzgojni program** čini skup pravila (uputa) kojima se usmjerava razvoj fenotipa (*vanjština, radna sposobnost*) i genetske strukture određene pasmine kako bi postigli očekivane posredne ili neposredne koristi
- UP trebaju sadržavati polazišta (*aktualne pasminske karakteristike, veličinu i strukturu pasmine*), ciljeve (*željene pasminske karakteristike, veličinu i strukturu pasmine*), te metode kojima se želi povezati aktualno stanje i očekivane ciljeve

UZGOJNI PROGRAM

- U Republici Hrvatskoj je provedena prilagodba nacionalne legislative Uredbi (EU) 2016/1012 Europskog Parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2016. godine - donesen Zakon o uzgoju domaćih životinja (*Narodne novine 115/18; na snazi od početka 2019. godine*).
- prihvaćeni uzgojni programi za pasmine: lipicanac, gidran, hrvatski športski konj, hrvatski toplokrvnjak, trakenerski konj, hrvatski posavac, hrvatski hladnokrvnjak

SELEKCIJA (*odabir*)

- bitne komponente UP su definiran selekcijski pristup, jasni kriteriji i način evaluacije genetske vrijednosti rasplodnih grla, planiranje i provedba shema sparivanja.
- posebno su važne odrednice:
  - a) intenziteta selekcije,
  - b) generacijskog intervala,
  - c) aditivne genetske varijance,
  - d) procijene uzgojne vrijednosti.

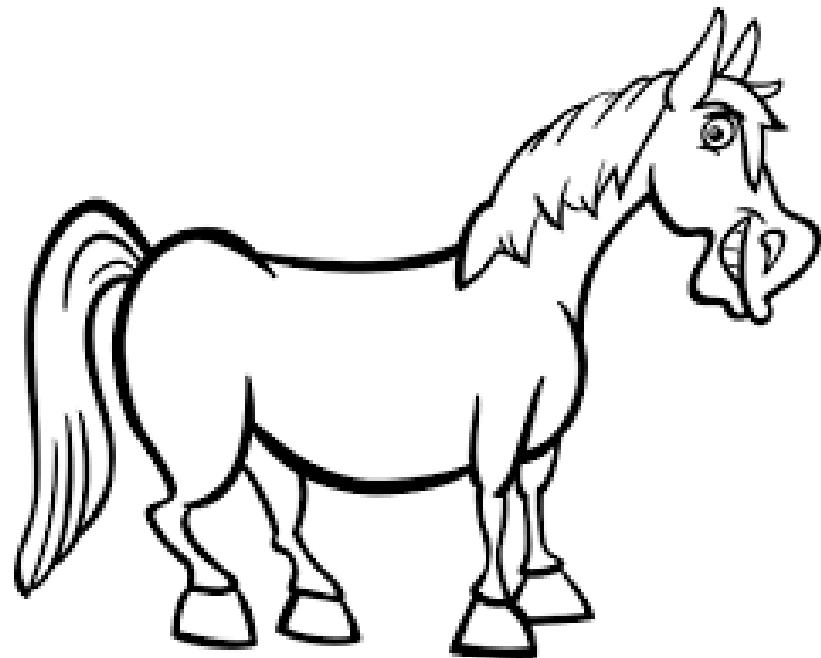
GENOMSKA SELEKCIJA

- novi izazov (*i mogućnosti*) u selekciji konja
- cijena genotipiziranja sve povoljnija
- genotipizacija nudi sve više korisnih podataka
- razvoj *SNPChip-ova* za kopitare
  - Equine SNP50 Beadchip tržištu ponuđen 2008. godine (*54.600 SNP pozicija*),
  - Equine SNP70 Beadchip tržištu ponuđen 2011. godine (*74.500 SNP pozicija*),
  - Equine SNPchip-ovi nove generacije,
  - **MNEc670k** (*670.000 SNP pozicija*) do **MNEc2M** (*2.000.000 SNP pozicija*)

ZAKLJUČCI

- uzgojni program temeljna je odrednica osmišljenog uzgoja konja
- dio uzgojnih udruženja u Hrvatskoj dopunio je "uzgojne programe" sukladno aktualnoj legislativi te su pruzeli uzgojne ovlasti i odgovornosti
- genomska selekcija pruža nove mogućnosti (izazove) u provedbi uzgoja (selekcije) konja, no temeljna uzgojna i selekcijska načela ostaju ista (stručnost, usredotočenost, dosljednost i ustajnost)

ZAHVALJUJEMO NA POZORNOSTI !

Pitanja možete postaviti neposredno ili na aivankovic@agr.hr (prof.dr.sc. Ante Ivanković)